

Секція: Світова економіка та міжнародні відносини

БОРГОВА КРИЗА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ПРИЧИНИ ТА НАСЛІДКИ

Кандидат економічних наук Дудченко Вікторія Юріївна

Державний вищий навчальний заклад

«Українська академія банківської справи

Національного банку України»

Боргові проблеми країн Європейського Союзу (ЄС) відносяться до факторів ризику, що спричиняють уповільнення темпів розвитку світової економіки. Наявність внутрішнього дисбалансу між державами-членами, недосконалість устрою фінансової системи ЄС, фінансова недисциплінованість країн-членів спричинили появу та загострили проблеми погашення державних боргів Греції, Португалії, Ірландії, Іспанії та Італії, актуалізували потребу виявлення об'єктивних причин та оцінки наслідків боргової кризи в ЄС в цілому. Суверенна боргова криза в ЄС розвивалася на тлі погіршення економічних показників країн-членів: зростання рівня безробіття, скорочення темпів росту ВВП, підвищення рівня інфляції, скорочення рівня промислового виробництва, експорту, імпорту та проявилася у сфері державних фінансів в ускладненні рефінансування державного боргу, вимушених заходах зі скорочення соціальних видатків державних та місцевих бюджетів. Зазначимо, що країни Євросоюзу мали високий рівень державного боргу ще напередодні світової фінансово-економічної кризи.

Виникнення європейської боргової кризи було спричинено одночасною дією прямих і другорядних факторів до яких ми відносимо:

- фактори прямого впливу: неефективні заходи податково-бюджетної політики, спрямовані на регулювання величини державних доходів і витрат; застій на ринках нерухомості; широке поширення практики надання державної екстреної фінансової допомоги банківським галузям і приватним власникам облігацій, викуп боргів або перенесення збитків приватного сектора на платників податків;

- фактори другорядного впливу: легкість доступу до кредитів у 2002-2008

рр. (видача значної кількості кредитів з високим рівнем ризику); дефіцит торговельних балансів окремих країн; глобалізація фінансового ринку; світова фінансово-економічна криза; низькі темпи економічного зростання.

Дослідження причин та наслідків боргової кризи в Європейському Союзі дозволяє виокремити наступні специфічні риси її формування, розвитку та особливостей врегулювання:

1) схожість причин виникнення та поглиблення боргової кризи, основні з яких: втрата конкурентних позицій на світових товарних ринках, значний дефіцит платіжного балансу, криза провідних галузей народного господарства, фінансова нестабільність банківської системи; стрімке збільшення видатків державних бюджетів на підтримку економіки з причини подолання кризових явищ; наявні значні державні витрати на соціальні цілі;

2) особливості використання позикових коштів. Ірландія відрізняється прийняттям державою зобов'язань по виплатах значної кількості банківських кредитів забудовників з метою призупинення їх банкрутства та стабілізації ринку нерухомості. Греція характеризується спрямуванням залучених коштів на виплати державним службовцям, у формі надзвичайно високої заробітної плати та високих пенсій;

3) імовірність дефолту. Певне подовшення строків погашення державних зобов'язань за рахунок отримання фінансової допомоги держав-донорів ЄС та МВФ не дозволило стабілізувати стан державних фінансів в Греції та не зменшило необхідності проведення реструктуризації боргів, актуальності залучення приватних кредиторів до зниження боргового тягаря країни;

4) розробка спільного плану виходу країн Євросони з боргової кризи, що передбачає виконання наступних завдань: надання кредитів МВФ та фінансова допомога з бюджету ЄС; рекапіталізація нестійких банків; збільшення обсягів фінансових коштів, що знаходяться в розпорядженні Європейського фонду фінансової стабільності. Суперечливість моменту щодо проведення спільних дій врегулювання боргової кризи зазначається у неспівставності країн-членів за рівнем розвитку, загостренні взаємовідносин «донорів - реципієнтів».